

Afdeling: Advies en Coördinatie

Aan: Algemeen Bestuur GGD en VT Haaglanden

Van: Joanne Cnossen

Doorkiesnummer:

E-mail:

joanne.cnossen@ggdhaaglanden.nl

Ons kenmerk: OCW/ nvt

Datum: 28 juni 2023

Onderwerp: Opdrachtomschrijving en resultaten regionale ketencoördinatoren IZA/GALA en beleidsadviseur Gezonde Leefomgeving

Aanleiding

Het Integraal Zorgakkoord (IZA) heeft als doel de zorg betaalbaar en beschikbaar te houden. Het inzetten op gezond leven en preventie is dan ook een speerpunt in het IZA. Onderdeel hiervan is een regionale preventieinfrastructuur. Daarnaast maken gemeenten, de landelijke overheid en de zorgverzekeraars in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) afspraken over de inzet op sport en bewegen, gezondheid en het versterken van de sociale basis in gemeenten. Verkleinen van gezondheidsverschillen heeft daarbij prioriteit. Zowel het IZA als het GALA verwijst naar de GGD voor ondersteuning van gemeenten en zorgverzekeraars. De doelstellingen in het IZA en het GALA over gezond leven en preventie sluiten aan bij de visie GGD Haaglanden 2030.

Vanuit de visie werkt GGD Haaglanden met een integrale blik aan preventie: het bewaken, beschermen en bevorderen van een gezonde leefstijl in een gezonde leefomgeving, zodat mensen gezond zijn en blijven. Integraal werken aan collectieve preventie gebeurt vanuit meerdere (beleids)terreinen en in samenwerking met verschillende partners. Daarbij gaat het de GGD altijd om het scheppen van voorwaarden voor een gezond(er) leven. GGD Haaglanden wil gemeenten vanuit deze visie ondersteunen bij het uitvoeren van de doelen van het IZA en het GALA.

Besluit Algemeen Bestuur op 20 april 2023

GGD Haaglanden heeft in april aan het Algemeen Bestuur GGD en VT Haaglanden gevraagd te besluiten om de versterking van de kennisfunctie en extra inzet die de GGD voorstelt (de rol van regiocoördinator op de ketenaanpakken Kansrijke Start, Kind naar Gezond Gewicht en

Valpreventie, een beleidsadviseur gezonde leefomgeving en een programmamanager voor de duur van 6 maanden) door middel van lokale taken in 2023 te financieren.

Aan het AB in april drie besluiten voorgelegd:

1. Versterking van de kennisfunctie van de GGD
2. Inzet van drie ketencoördinatoren bij de GGD, waarvan twee georganiseerd samen met Jeugdgezondheidszorg Zuid-Holland West (JGZ)¹;
3. Inzet van een programmamanager en een beleidsadviseur gezonde leefomgeving bij de GGD.

Het AB heeft ingestemd met bovengenoemde besluiten. Gevraagd is om in de vergadering van juni te komen tot een concretere opdrachtomschrijving voor de ketencoördinatoren en de beleidsadviseur Gezonde Leefomgeving.

Doel

Dit memo bevat de opdrachtomschrijving voor de regionale ketencoördinatoren Kansrijke Start, Valpreventie en Kind naar Gezond Gewicht en de beleidsadviseur Gezonde Leefomgeving inclusief de te verwachten resultaten in 2023.

Rol GGD breder dan de regionale ketenaanpakken

Dit memo beschrijft niet de gebieden waar de GGD en JGZ, in aanvulling op de inzet van de drie regionale ketencoördinatoren en de beleidsadviseur gezonde leefomgeving, de gemeenten aanvullend in kunnen ondersteunen in de realisatie van IZA en GALA.

GGD Haaglanden adviseert gemeenten op lokaal niveau over de integrale plannen. De GGD levert op verzoek van de gemeente een concrete bijdrage in de lokale uitvoering, waaronder ook de monitoring en evaluatie. Tijdens de adviesgesprekken over de integrale plannen worden afspraken gemaakt over de inzet van de GGD. Gelijktijdig wordt besproken of de inzet past in het reguliere takenpakket of dat dit via een lokale taak wordt vormgegeven.

Inhoudelijke basis en samenhang

Alle gezondheidsvraagstukken gaan over het ondersteunen van een gezonde levensloop op alle gebieden. Dit verbindt de verschillende ketenaanpakken met elkaar. Gezond ouder worden staat hoog op de nationale beleidsagenda, en preventie om een gezonde levensloop te bevorderen wordt steeds belangrijker. Door levensfasen in samenhang te bekijken krijgen we meer inzicht in wie in welke levensfase gezond is of blijft en hoe dit doorwerkt in de hele levensloop. Ook brengt de levensloopbenadering in beeld wie gezondheidsproblemen heeft of krijgt, en welke achterliggende factoren/determinanten gedurende de levensloop een rol spelen. Een gezonde levensloop houdt in dat mensen gedurende opeenvolgende levensfasen gezond zijn en zich gezond voelen. Belangrijk

¹ Met gemeente Den Haag is afgesproken dat de inzet vanuit de regionale ketencoördinatoren voor Den Haag voor de ketens Kind naar Gezond Gewicht en Kansrijke Start minder zal zijn dan voor de regiogemeenten omdat er op dit moment minder noodzaak is. Meerwaarde voor gemeente Den Haag is dat de GGD de kennis en netwerkfunctie vergroot op deze onderwerpen.

uitgangspunt hierbij is het tegengaan van gezondheidsachterstanden en inzetten op bestaanszekerheid.

Een ketenaanpak gaat over domeinoverstijgend samenwerken en opgabegericht werken, waarbij samenwerking tussen het sociale en het medische domein essentieel zijn. Aan de voorkant van alle ketens is het van belang om in te zetten op factoren en omstandigheden die een grote rol spelen bij het ontstaan of het in stand houden van gezondheidsachterstanden. GGD en JGZ benaderen dit vanuit het model positieve gezondheid.

Inzet regionale ketencoördinatoren

De regionale ketencoördinator heeft een verkennende rol, waarbij de behoeften van de gemeenten leidend zijn. Deze coördinator zal in 2023 inventariseren welke onderdelen van de ketenaanpakken er binnen de gemeenten in Haaglanden al zijn opgezet, en welke onderdelen van de keten er per gemeente nog aangevuld zouden moeten worden. Aan de hand van lokale adviezen die de GGD, bij Kansrijke Start en Kind naar Gezond Gewicht samen met de JGZ, zal geven aan de gemeenten zal er vervolgens gekeken worden naar mogelijkheden en kansen die er zijn voor regionale samenwerking. Dit zal leiden tot een regionaal advies². De lokale context van de gemeente is hierbij leidend, regionale samenwerking dient om de lokale aanpak te versterken. Bij het opstellen van dit regionale advies wordt gebruik gemaakt van reeds bestaande ontwikkelingen vanuit gemeenten, JGZ Zuid-Holland West, JMO Den Haag en GGD Haaglanden. Aansluiten bij de doelgroep (cliëntparticipatie in de JGZ context) is hierbij een belangrijk onderdeel.

Proces inzet regionale ketencoördinatoren

- 1 Er wordt ter voorbereiding op de start van de regionale ketencoördinatoren vanuit de reguliere GGD/JGZ organisatie gestart met een lokale verkenning; welke inzet is er lokaal en wat is er (extra) nodig om een ketenaanpak op te zetten (vanuit het IZA is de termijn voor gemeenten om de ketenaanpakken op te zetten 1 januari 2024).
 - a. Resultaat: Gespreksleidraad met adviezen per gemeente: Wat zeggen epidemiologische cijfers over het onderwerp en de doelgroepen? Welke onderdelen van de keten zijn er al, welke onderdelen moeten nog worden toegevoegd om aan de landelijke richtlijnen (volgens het GALA) voor deze ketenaanpak te voldoen? Advies aan gemeente om via Spuk gelden lokaal op in te zetten (vanuit het GALA is de termijn voor gemeenten om een integraal plan te formuleren 30 september 2023).
 - b. Termijn: juni 2023
 - c. Aan de hand van de gespreksleiders volgt een adviesgesprek met gemeenten over het opzetten van de lokale ketenaanpak. Ook de rol van de GGD en JGZ in de keten kan worden besproken.

² Er zal daarin rekening gehouden worden met de regio-indeling vanuit het IZA

- 2 Vervolgens vindt er een regionale verkenning plaats: op welke manier wordt er in de regio al samengewerkt op dit onderdeel? Wat zijn wensen en behoeften van gemeenten en stakeholders ten aanzien van regionale samenwerking? Op welke manier draagt regionale samenwerking bij aan de lokale keten? In de adviezen staat de inhoud voorop; wie is de doelgroep waar het over gaat en hoe bereiken we de doelgroep goed.
 - a. Resultaat: Regionaal advies (per zorgkantorregio)
 - b. Termijn: oktober 2023

- 3 Naar aanleiding van het regionale advies zal concreet worden of en zo ja welke rol de GGD, in het geval van de keten Kansrijke Start en Kind naar Gezond gewicht samen met de JGZ, kan hebben in het opzetten ,borgen en monitoren en evalueren van de regionale ketensamenwerking afgestemd met de lokale situatie.
 - a. Resultaat: inzet GGD bij de keten Valpreventie, en samen met JGZ bij de ketens Kansrijke Start en Kind naar Gezond Gewicht, omschreven in Voorjaarsbrief 2025 en begroting 2024
 - b. Termijn oktober 2023

Beleidsadviseur Gezonde Leefomgeving

In het GALA worden gemeenten gevraagd om in te zetten op de gezonde leefomgeving.

Gezondheidskundig advies bij omgevingsbeleid, het ontwikkelen van lokale hitteplannen en een aanpak gericht op het tegengaan van de schadelijke effecten van Uv-straling zijn concrete onderwerpen in het akkoord.

Met behulp van de beleidsadviseur Gezonde Leefomgeving wil de GGD in 2023 verkennen wat er nodig en gewenst is bij gemeenten op lokaal en regionaal niveau. De GGD zal komen met een lokaal advies per gemeente ten behoeve van het integrale plan.

Aan de hand van dit lokale advies zal de beleidsadviseur met elke gemeente in gesprek gaan over de inzet van de GALA middelen voor gezonde leefomgeving en welke rol de GGD en andere organisaties hierin kunnen spelen. De vraag en behoefte van gemeenten, ook over de mate waarin regionale meerwaarde kan worden bereikt, zijn daarbij bepalend voor de inzet van de GGD. Daarbij gaan we ervan uit dat regionale samenwerking meerwaarde heeft, omdat het leidt tot uitwisseling van kennis en ervaring, en er ten aanzien van de leefomgeving onderwerpen zijn (zoals luchtkwaliteit) die gemeentegrens overstijgend zijn.

Wat kan de GGD betekenen:

- De GGD heeft kennis over de manier waarop de leefomgeving de gezondheid positief (en negatief) beïnvloedt, zoals bijvoorbeeld de impact van de maximumsnelheid op de volksgezondheid. Regionaal en lokaal kan de GGD deze kennis verder verdiepen en uitbreiden, denk aan wijkprofielen met gezondheid in relatie tot de leefomgeving.
- De GGD kan adviseren en ondersteunen bij het opzetten van een lokaal hitteplan, inclusief adviezen hoe in specifieke gebieden hittestress tegen te gaan, en bij het opzetten van een plan om de schadelijke effecten van UV straling tegen te gaan, waarbij regionale

samenwerking leidt tot verdiepend inzicht. Hierbij kunnen ook de cijfers van de recente gepubliceerde Kankeratlas worden gebruikt.

- Om de leefomgeving duurzaam gezonder te maken is het van belang om gezondheid aan de voorkant mee te nemen in planvorming. Op dit moment wordt de GGD wel met regelmaat betrokken, maar veelal aan het einde van het proces. Als de GGD aan de voorkant betrokken is bij ruimtelijke plannen en omgevingsbeleid, kunnen we meer betekenen op het gebied van gezondheid en kunnen kostenverhogende aanpassingen in een latere fase vermeden worden.
- De GGD kan de regie nemen in regionale aanpak van bijvoorbeeld luchtkwaliteit en daarbij samenwerken met belangrijke spelers als de omgevingsdienst en de provincie.

Resultaat

- 1 Lokaal advies per gemeente
- 2 Regionaal advies op specifieke onderdelen
- 3 Gewenste inzet GGD ten aanzien van de gezonde leefomgeving afgestemd met gemeenten in Haaglanden en omschreven in Voorjaarsbrief 2025